

PER UN MEDITERRANI I UN SUD GLOBAL ON ES RESPECTI LA VIDA: PELS DRETS DE MIGRACIÓ I ASIL.

Manifest de la societat civil davant el VIII Fòrum Regional de la Unió per la Mediterrània

Milers de persones es veuen obligades a migrar, abandonant les seves llars i el seu entorn, a la cerca de protecció i oportunitats. Les causes que hi ha al darrera són diverses i profundes: l'extractivisme colonial i l'agenda neoliberal que han exercit històricament la UE i altres potències mundials, els conflictes existents als seus països d'origen, els efectes del canvi climàtic i la degradació mediambiental, les vulneracions de drets humans i l'auge dels autoritarismes en són algunes de les principals.

Actualment, el mar Mediterrani i la ruta a les Canàries s'han convertit en una de les rutes migratòries més perilloses del món. **Segons dades de Caminando Fronteres, entre el 2018 i el 2022 a la frontera occidental euroafricana es van comptabilitzar 11.522 víctimes, de les quals 7.865 van ser a través de la ruta a les Canàries.** Des que les arribades de persones a la UE de l'any 2015 van posar de manifest les deficiències de les polítiques migratòries i d'asil europees, els Estats membres, incapaços de posar-se d'acord en un sistema de responsabilitat compartida i de solidaritat intraeuropea, van apostar per l'externalització del control de les "fronteres exteriors" de la UE amb un focus particular al Nord d'Àfrica, l'Orient Mitjà i el Sahel. Per aquest motiu, l'anomenada Política Europea de Veïnatge Sud comporta greus conseqüències: impedeix la migració cap a la UE a canvi d'inversió estrangera directa, concessió de visats o, el que és més alarmant encara, concessió d'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD). **Aquest model de gestió migratòria que el 2015 es va "justificar" en el marc de la crisi s'ha formalitzat i ha esdevingut part estructural del sistema europeu comú d'asil i migració.**

Actualment està en procés de negociació el **Nou Pacte Europeu de Migració i Asil**, un conjunt de propostes legislatives que, lluny de posar al centre els drets i la protecció de les persones migrants i refugiades i de consensuar una acció coordinada i un repartiment equitatiu de responsabilitats, es decanta per **reforçar les fronteres, criminalitzar la mobilitat humana, augmentar els retorns i definir un catàleg d'excepcions legals perilloses i difuses que posen en risc el dret d'asil i constitueixen una violació dels drets humans.**

Aquest Pacte consolida la mencionada externalització de les fronteres sota la delegació en empreses privades i països tercers. Aquesta estratègia posa encara més en risc les vides de les persones que intenten arribar a Europa pel Mediterrani i per altres rutes, obligant-les a emprendre viatges cada cop més perillosos. **Les persones que aconsegueixen arribar a la UE troben obstacles per accedir als seus drets i es veuen immerses en tràmits burocràtics sense garanties suficients davant l'expulsió.** I les que aconsegueixen quedar-se, ho fan sovint en situacions d'irregularitat administrativa, marginalitzades de la societat i "sense dret a tenir drets". Com passa a la resta d'Estats membres, **a l'Estat espanyol hi resideixen més de 500.000 persones estrangeres que no veuen reconeguts els seus drets i que són invisibilitzades i discriminades.** Davant d'aquesta vulneració, més de 900 col·lectius i organitzacions han aconseguit el suport de 700.000 persones a la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) que, si s'aprova mitjançant Reial Decret, posarà fi a aquesta situació que pateixen centenars de milers de veïns i veïnes. Avui, sense accés a drets, treballen i sobreviuen de l'economia informal; en molts casos, es tracta de menors d'edat i dones.

Els acords bilaterals amb països tercers, de caràcter informal i sense control democràtic de les nostres institucions, han demostrat ja que són contraris al dret a la lliure mobilitat de les persones i que no ofereixen garanties de respecte als drets humans. En aquest sentit, ens preocupa profundament que, **després de l'escalada de violència i dels atacs indiscriminats a la població de Gaza, la Unió Europea estigui accelerant les negociacions d'un acord per externalitzar el control migratori a través d'Egipte** en relació a la potencial arribada de persones migrants i refugiades de la regió a Europa (com ha succeït els darrers mesos amb països com Tunís).

Durant la Presidència espanyola del Consell de la Unió Europea resulta urgent promoure un canvi de rumb en les polítiques migratòries i d'asil per tal que garanteixin la protecció i el respecte dels drets humans, i que no criminalitzin les persones migrants i refugiades. A Espanya es compta amb una significativa experiència de diverses dècades implementant mecanismes d'acollida (no només per a sol·licitants d'asil), fruit d'una societat que manté actituds solidàries malgrat les derives reaccionàries que troben cada vegada més espai a les institucions espanyoles i europees. Reconèixer, exportar, complementar i actualitzar aquesta pràctica, sota un acord que abasti tota Europa i tingui els municipis d'acollida com a aliats, és possible no només per deixar un llegat de dignitat a les pàgines de la seva història, sinó també per acabar amb una de les arrels de la qüestió: **una política exterior econòmica colonial i racialitzadora que necessita ser transformada.**

Les més de 28.000 persones mortes (OIM) al Mediterrani des del 2014 ens interpel·len a qüestionar les polítiques migratòries i d'asil europees que, des del seu enfocament securitari, racial i criminalitzador, generen més violència i inseguretat.

Per tot l'exposat, interpel·lem les autoritats espanyoles perquè en el marc de les negociacions a nivell de la UE promoguin:

- **Realitzar un canvi d'enfocament de les polítiques de migració i asil europees**, de manera que no se centrin en la securització i criminalització, sinó en la protecció dels drets humans de les persones migrants, sol·licitants d'asil i refugiades.
- Aturar la deriva de les negociacions del Pacte Europeu sobre Migració i Asil, posant al centre les persones migrants i refugiades i els seus drets. Ha de ser **un Pacte que garanteixi l'accés a la protecció i el respecte del principi de no devolució, i que faci efectives la solidaritat i la responsabilitat obligatòria compartida entre tots els Estats membres.**
- Les polítiques de gestió de la mobilitat humana no poden ni han d'estar vinculades a interessos privats d'inversió econòmica, ni al negoci de les fronteres al sud del Mediterrani. La societat civil en aquests territoris ha de ser agent clau del model de desenvolupament que volen promoure des de les seves pròpies autonomies i sense imposició dels criteris europeus, ja siguin estatals o privats.
- Cal que la Unió Europea promogui i garanteixi **la protecció especialment de les defensores de drets humans de persones migrades i refugiades**, i que deixi de criminalitzar la seva feina i el seu compromís.
- **Garantir el salvament i rescat al mar Mediterrani**, a més d'assegurar un mecanisme europeu de desembarcament segur i predictable. La protecció d'organitzacions humanitàries de rescat de persones al mar Mediterrani ha de ser una prioritat per a la Unió Europea.

- **Posar fi a l'externalització de responsabilitats en el control de l'anomenada "frontera externa" de la Unió Europea.** Els acords amb països tercers haurien d'estar exempts de condicionalitats migratòries. Cal desvincular l'AOD de qualsevol objectiu de condicionalitat migratòria. La UE i els Estats membres han d'informar sobre l'aplicació dels acords formals, informals i financers amb països tercers que puguin tenir un impacte en els drets de les persones migrants i refugiades i la societat civil que defensa aquests drets a països tercers. Finalment, demanem que es revisin urgentment les operacions de Frontex en relació amb el compliment dels drets fonamentals, així com l'establiment de mecanismes eficaços de rendició de comptes.
- **Garantir l'ampliació de vies legals i segures** perquè les persones migrants, sol·licitants d'asil i refugiades no es vegin obligades a arriscar la vida en viatges perillosos a través del Mediterrani cercant protecció i oportunitats. En concret: assegurar els mitjans perquè es pugui sol·licitar asil a ambaixades i consolats europeus a l'exterior, l'expedició de visats humanitaris, flexibilitzar més els requisits per a la reagrupació familiar i augmentar els compromisos de reassentament, així com facilitar l'accés a programes de mobilitat laboral o formativa a la Unió Europea.
- Cal repensar la Política Europea de Veïnatge Sud com a espai de trobada multinivell i multisectorial entre Estats, societat civil, organitzacions de persones migrants i refugiades i defensores de drets, on es pugui **promoure la construcció d'un diàleg descolonitzador i garant dels drets humans**, on les relacions dels suds i nords del Mediterrani siguin en condicions d'igualtat i reconeixement de la diversitat i els modes de vida i sense imposicions.

[ORGANITZACIONS ADHERIDES](#)